

חידושו של מקרא

פרשת לך לך

ואברכה מברכך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה: וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן: ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען (יב, ג - ה).

עוד צריך ביאור במה דאמר הכתוב וילך אברם וילך אתו לוט, דאיך שייך שלוט שרשע היה בא עמו מעצמו, ואילו שרי הצדקת לא באה עמו מעצמה, וכפי שביאר ברש"י הק' במה דאמר הכתוב ויקח את שרי אשתו, דלקחה בדברים עד שנתרצתה לבוא, ואיך יתכן כן שלא תבוא הצדקת מעצמה כפי ציווי ה'.

צריך ביאור בפסוקים אלו בכמה עניינים, בתחלה קשה מה דאמר הכתוב ונברכו בך כל משפחת האדמה, דהרי קודם לכן אמר דרך מברכך אברכה ואילו מקללך אאר, דממילא איך שייך שיהיו כל משפחות האדמה מבורכות על ידיו, הרי ודאי היו כמה מקללים והם הרי נתקללו ולא נתברכו.

עוד צריך ביאור למאי אמר הכתוב בן כמה היה אברם בצאתו מחרן, דבן שבעים וחמש שנים היה, דמה למידים מכך. עוד קשה למה חילק הכתוב חמש שנים לחוד ושבעים שנה לחוד.

ואפי' אם תאמר דכולם היו מברכים ולכך ונברכו בך כל משפחות האדמה, א"כ יקשה למאי כלל נאמר ונברכו בך הרי כבר נאמר בהם ואברכה מברכך, וכי ללמד בא הכתוב דכולם מברכים היו.

ובפרט יקשה למה על חמש דשנים מועטות נינהו נקט הכתוב שנים לשון רבים, ואילו על שבעים שנה דשנים רבות נינהו נקט הכתוב שנה לשון יחיד.

עוד צריך ביאור מהו דנקט הכתוב כל משפחת האדמה, דלמה תלה אותם הכתוב באדמה ולא נקט כל משפחת הארץ, ועוד מהו משפחות, למה לא אמר הכתוב כל בני האדמה, דמה נתחדש בלשון משפחות, דלכאורה ייתור שלא לצורך למכתב תיבה ארוכה יותר מבני, דבני ג' אותיות הן, ואילו משפחת ה' אותיות נינהו.

עוד צריך ביאור למה גבי ויקח אברם את שרי אשתו כתיב שוב ואת לוט בן אחיו, דלמאי היה לו לקחתו אחר שכבר מאליו בא עמו. עוד צריך ביאור למאי כתיב שלקח אברם עמו את כל רכושם אשר רכשו, דמה חידוש איכא בזה ולמאי נפק"מ.

עוד צריך ביאור מהו דנקט הכתוב ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען, דלמאי נכתב הכפל לשון, ולמה לא די למימר ויבאו ארצה כנען, דהרי על

חידושו

לך לך

של מקרא

יציאתם כבר נאמר קודם בסוף פרשת נח וכן בתחלת הפרשה כאן לך לך מארצך.

ואולי יש לומר שהקב"ה מצד עצמו אמר ואברכה מברכך אבל מקללך אאר, אבל הוסיף הקב"ה ואמר לו דאם תרצה אתה בעצמך ותתפלל גם על שאר משפחות האדמה גם הם ונברכו בך, וכפי שמצינו באבימלך שנתקלל בעבור אברהם ושרה, ורק כשהוא התפלל עליו נתברך, וכדכתיב ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא והתפלל בעדך וחיה, דממילא רק כפי רצונו ותפלתו גם אלו דנתקללו יהיו מבורכים על ידו.

ועיין באור החיים הק' שביאר כעין זה, שאלו המברכים את אברם יתברכו מפי הקב"ה בעצמו, אבל מי שאינו מקלל ואינו מברך הוא יכול להתברך על ידי אברם, והיינו שאר משפחות האדמה.

רק דלדברי האור החיים הק' עדיין קשה מהו 'כל' משפחות האדמה, דהרי אלו שנתקללו אינם בכלל, אבל לדברינו כאן נראה דגם הם אפי' שנתקללו יכולים להתברך מפיו.

ולשיטת האור החיים הק' אולי כוונתו דאלו שנתקללו אינם עוד בין החיים דהרי כבר עברו מן העולם מחמת הקללה, וממילא אינם בכלל משפחות האדמה, ולכך נראה דנקט הכתוב כל.

ואולי לפי הנ"ל בזה מרמז באמת מה דכתיב כאן דווקא משפחות האדמה, למימר דכל משפחת אבימלך נתברכו על ידי אברהם, דכולם ילדו אח"כ אפי' אמהותיו ובהמותיו.

ולכך כתוב דווקא האדמה ולא משפחות הארץ, לרמז דגם שאר מין החי נתברכו

על ידו ולא רק בני האדם הדרים על הארץ, אלא כל החי הבא מן האדמה, וכדכתיב כבראשית דכולם מן האדמה נבראו.

ומה דכתיב גבי שרי ויקח ואילו גבי לוט וילך מעצמו, אולי יש לומר דהטעם דלא באה שרי מעצמה, דהיות ושמעה הכתוב ונברכו בך כל משפחות האדמה דמרמז על אבימלך וכנ"ל, ממילא חששה מה ייעשה בה, ולכך היה צריך לקחתה בדברים, ומשא"כ בלוט לא שייך כן.

ולמעשה אומר לנו הכתוב דגם לוט לא ממש מעצמו בא, וגם אותו היה צריך ליקח, דהרי גם בו כתיב ואת לוט בן אחיו דהיינו שגם אותו לקח אברם, דמשמע דלא בא מעצמו.

ומה שכתוב בתחלה וילך אתו לוט אולי רק בא הכתוב לחדש כאן דבאותו שעה כשר היה דהיה הולך בדרך ה', ועושה כאברם כאשר דבר אליו ה', אבל לגבי לבוא לארץ כנען אותו גם היה צריך ליקח בדברים.

וממילא בזה יתורץ למה לקח אתו אברם את לוט אם רשע היה, אלא דבאמת באותו שעה כשר היה וכנ"ל.

ואולי לכך כתיב שלקחו עמם את רכושם אשר רכשו, לומר דגם לוט חשש לילך עם אברם, רק דהיות וראה שלקח עמם את רכושם אשר רכשו, לכך הסכים לילך עמו, דהיה סובר שהוא יירש את אברם וכפי שמצינו אח"כ במריבת רועי לוט עם רועי אברם.

וזהו דנקט הכתוב קודם לכן ואברם בן בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן, דהיינו

חידושו

לך לך

של מקרא

דזהו המעם שהסכים לוט לילך עמו דראה שכבר בן שבעים וחמש שנים הוא ועדיין אין לו יורש תחתיו וחשב שהוא יירשו וכנ"ל.

והא דנקט הכתוב חמש שנים ואילו שבעים נקט שנה, ומה שחילקם לשניים, זהו משום דכך הוא דרך התורה לחלק מנין השנים היחידים לעשרות ולמאות כל אחד לחוד, ודווקא גבי חמש נקט שנים לשון רבים, דכמה שנים יחידות יחד הוי רבים, ומשא"כ גבי שבעים דמספר שלם הוא נקט שנה לשון יחיד.

ומה דאמר הכתוב ויצאו ללכת ארצה כנען ויבואו ארצה כנען, אולי בא לבאר על פי מה דביאר בזוהר הנגלה גבי וילך אברם,

דרך המשך הליכתו היתה בציווי ה' ואילו לצאת מחרן כבר יצא קודם יחד עם אביו תרה, וקודם ציווי ה' היה הדבר, לכך בא כאן הכתוב לומר דבאמת כל מעשיו של אברם גם מה דויצאו ללכת ארצה כנען שהיה קודם ציווי ה' וגם ביאתם אל ארץ כנען דודאי היה בציווי ה', שניהם וכל מעשיו היה לשם שמים לעשות רצון הקב"ה, דממילא עולה דגם יציאתו למלאות רצון ה' היה ואפשר להשוותם, דכל חייו עשה אברם לעשות רצון הקב"ה.

ושנזכה לקיים מצוות ה' ולעבוד את בוראנו כאברהם לעשות הכל כאשר דבר ה', ולעשות כל מעשינו למלאות רצון הבורא יתברך שמו, וממילא נזכה לאברהם מברכיך ולנברכו בך כל משפחות האדמה אמן.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203
או למייל sh0533132203@gmail.com